

8. Nominien astevaihtelu: *kukka,* *kukan, kukkaan*

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

 Kielibuusti
Språkboost

Nominien astevaihtelu

Astevaihtelu ilmenee *kukka*-tyypin nomineissa siten, että vokaaliloppuisten nominien vahva aste on nominatiivissa, partitiivissa, essiivissä ja illatiivissa. Heikko aste taas on esimerkiksi inessiivissä ja elatiivissa:

nom *kukka*

gen *kukan*

part *kukkaa*

ess *kukkana*

Illat *kukkaan*

ines *kukassa*

elat *kukasta*

Mikä aiheuttaa heikon asteen?

Suomen astevaihtelussa alkuperäinen vahva aste heikkenee, kun tavu on suljettu:

kuk-**ka**: **-ka** avotavu

kuk-**ka**-a < *kuk-**ka**-ta: avotavu

kuk-**ka**-na: avotavu

ku-**kan**: **-kan**: suljettu tavu

ku-**kas**-sa: suljettu tavu

ku-**kas**-ta: suljettu tavu

Miksi illatiivissa on vahva aste, vaikka tavu on suljettu?

kuk-~~k~~aan: *-kaan* on umpitavu, miksi substantiivi silti on vahva-asteinen?

Illatiivin vahva-aste johtuu siitä, että umpitavu on myöhäsyntyinen. Suomen murteista löytyy muotoja, jotka paljastavat illatiivin historian, esim. pohjalaismurteiden *kuk-ka-han*, *ta-lo-hon*.

Myöhemmin osassa murteita, joihin kirjakielikin pohjaa, on syntynyt pitkä vokaali ja kaksi tavua ovat supistuneet yhdeksi. Samalla äännelallinen muoto, jossa avotavussa on vahva aste, on muuttunut äännelain vastaiseksi, kun umpitavuun on jäänyt vahva aste.

Samankaltaisesta ilmiöstä on kyse tyypin 4 verbien kohdalla. Niissäkin on ensimmäisissä ja toisissa persoonissa supistuman kautta syntynyt umpitavu, jonka alussa on heikko aste, esim. *pel-kään*, *pel-käät*, *pel-kääm-me*, *pel-käät-te* (katso tarkemmin osa 7).

Tekijät:
Rigina Ajanki
Emmi Pollari
Otto Vahtola

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

 Kielibuusti
Språkboost

